

Tollbugata 35, 0157 Oslo
Telefon 21 02 34 00
Telefaks 21 02 34 01

Kontingentkonto 8380 08 68621
Bankkonto annet 8380 08 68605

post@forskerforbundet.no
www.forskerforbundet.no

Foretaksnr 971 422 505

Utdannings- og forskningsdepartementet
Postboks 8119 Dep
0032 Oslo

Deres ref: 200308693/AT

Vår ref: 1252/04

Vår dato: 08.03.2005

HØRING – BIBSYS FRAMTIDIG ORGANISERING OG OPPGAVER

Norsk forskerforbund viser til innstilling fra et arbeidsutvalg oppnevnt av Utdannings- og forskningsdepartementet med vurdering av fremtidig organisering og oppgaver for BIBSYS.

Forskerforbundet finner at rapporten inneholder en grundig gjennomgang av BIBSYS. Rapporten inneholder forslag om endringer for å forbedre biblioteksystemet både for sluttbrukere og bibliotekansatte. Den trekker frem nye utfordringer for bibliotekene bl a knyttet til kvalitetsreformen i høyere utdanning og innføring av resultatbasert finansiering som har medført større konkurranse mellom institusjonene. Gode biblioteker vil i denne sammenhengen være et konkurransefortrinn, samtidig som biblioteksektoren har lange tradisjoner for å samarbeide på tvers og utvikle felles løsninger. Biblioteksektoren vil fortsatt operere i dette spenningsfeltet, og BIBSYS vil utvilsomt være en arena for samarbeid også i framtiden.

Forbundet støtter intensjonene i utredningen og de fleste forslagene, men går mot å omdanne BIBSYS til et aksjeselskap og nedlegge referansegruppene.

Forbundet har følgende kommentarer til deler av utredningen og enkelte av forslagene.

5.4 Biblioteksystemet BIBSYS og de teknologiske utfordringene

Det er foreslått å foreta en vurdering av fordeler og ulemper ved å skifte ut det nåværende biblioteksystemet med ett nytt. Bakgrunnen for dette er at dagens system på mange måter er gammeldags og tungdrevet, det er egenutviklet og det er meget ressurskrevende å gjøre selv mindre endringer.

Forskerforbundet har ingen innvendinger til at det foretas en slik vurdering, og vil påpeke behovet for modernisering av basissystemet, f.eks. ved innkjøp av et nytt standardisert internasjonalt system basert på moderne programmeringsprinsipper som kan lette integrasjonen med andre datasystemer som er i bruk på institusjonene.

Forskerforbundet er enig i at BIBSYS i fremtiden i større grad bør ta på seg rollen som integrator og tilrettelegger av nye tjenester fra ulike kilder og leverandører. Det blir stadig viktigere at bibliotekenes systemløsninger kan integreres i moderinstitusjonenes brukergrensesnitt og design. BIBSYS bør også kunne hjelpe aktuelle bibliotek med utformingen av kravspesifikasjoner, og lyse ut anbud på vegne av bibliotek som er interessert. Ved integrasjon mot andre systemer, bør det legges vekt på bedre interoperabilitet og samsøking mot nordiske og internasjonale kataloger og databaser.

Forskerforbundet støtter forslaget om at BIBSYS bør løse enkelte utviklingsoppgaver mot betaling. Det må utarbeides retningslinjer for slike oppdrag, som bl.a. sier noe om pris og type utviklingsoppgaver.

5.5 De organisatoriske utfordringene

Forskerforbundet støtter en utvikling der BIBSYS blir mer kunde- og produktorientert enn tidligere og kan påta seg enkeltoppdrag for medlemmene. Et eksempel på dette er FORSKDOK som er en tjeneste brukerne må betale ekstra for. Videre arbeides det med å etablere en felles nettportal i regi av BIBSYS. BIBSYS utarbeider kravspesifikasjon og administrerer arbeidet rundt anbud og eventuell installasjon av nettportalen. De bibliotek som ønsker å være med på dette, må betale en tilleggsavgift til medlemsavgiften.

Aktuelle fremtidige samarbeidsprosjekter kan f.eks. være elektronisk publisering og "open access". Forbundet ser det også som hensiktsmessig at BIBSYS administrerer andre systemer og tilleggstjenester.

Beslutningsstruktur

Forskerforbundet slutter seg til utvalgets forslag om at beslutningsstrukturen bør endres og bli mer synlig, og det bør bli klarere beslutningslinjer innad i organisasjonen. Med dagens beslutningsstruktur har det tatt for lang tid å få gjort endringer, og det har også vært problemer med tilbakemeldinger om prioriteringer som gjøres. Det har heller ikke vært tydelig nok hvem i beslutningsstrukturen medlemsbibliotekene skal henvende seg til for å løse aktuelle problemer. Forbundet går inn for å styrke styrets funksjon og mener dette er fullt mulig innenfor dagens organisatoriske ramme og vil støtte at kompetanse og erfaring skal vektlegges sterkere i styresammensetningen.

Råd og brukerforum

Forskerforbundet har ingen innvendinger til at BIBSYS' råd nedlegges og erstattes av informasjons- og diskusjonsfora.

Referansegrupper og prosjektgrupper

Det er foreslått at referansegruppene skal forsvinne og erstattes av tidsbegrensede prosjektgrupper som kan bistå i forbindelse med forskjellig utviklingsarbeid.

Forskerforbundet er klar over at referansegruppene ikke har fungert optimalt, noe som kan skyldes at de ikke har hatt gode arbeidsvilkår og at deres rolle har vært uklar. Men på sitt beste har referansegruppene sikret brukermedvirkning og kollegaveiledning og har fra et bibliotekfaglig synspunkt vært viktige aktører for å få til endringer i BIBSYS. Gruppene har nærmest fungert som prosjektgrupper med sin bibliotekfaglige og praktiske innsikt, og det er svært viktig at BIBSYS fortsatt har slik bibliotekfaglig kompetanse.

Forskerforbundet går derfor inn for å beholde referansegruppene, eventuelt med en annen sammensetning, organisering og funksjon, for å ivareta viktige bibliotekfaglige spørsmål og går således mot å erstatte disse gruppene med tidsavgrensede prosjektgrupper.

5.8 Finansiering

Evalueringen av BIBSYS avdekker at det er stort behov for modernisering og oppgradering av hele systemet. Med dagens finansiering vil dette være problematisk og vil ramme primær-brukerne som er studenter og forskere innen høyere utdanning i Norge.

BIBSYS trenger derfor en ny finansieringsmodell. Fordi BIBSYS har nasjonale oppgaver og er en del av infrastrukturen i universitets- og høgskolesektoren samtidig som det ivaretar nasjonale oppgaver for Nasjonalbiblioteket, foreslår utvalget at BIBSYS' virksomhet delvis må finansieres direkte fra Utdannings- og forskningsdepartementet og Kirke- og kulturdepartementet slik det for eksempel gjøres for UNINETT.

Forskerforbundet er enig i dette og gir sin tilslutning til at BIBSYS finansieres etter følgende modell:

- En del av basisfinansieringen knyttes til BIBSYS' nasjonale funksjoner.
- En del knyttes til avgifter fra medlemsinstitusjonene.
- En del knyttes til prosjektbasert finansiering, d.v.s. prosjekter som utføres på oppdrag.

6.4 Utvalgets konklusjoner vedr organisasjonsform

Utvalget foreslår å omdanne BIBSYS til et aksjeselskap og begrunner forslaget ut fra et forretningsmessig perspektiv og et ledelsesperspektiv.

Forskerforbundet synes det er beklagelig at utvalget ikke også drøfter ny organisasjonsform for BIBSYS ut fra bibliotekfaglige og universitets- og høyskolepolitiske synspunkt og kan ikke se at utvalget dokumenterer nødvendigheten av en omdanning til aksjeselskap. De svakhetene som

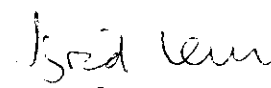
BIBSYS har i dag vil kunne rettes opp uten at en behøver å endre tilknytningsform til staten. Det vil være fullt mulig å foreta nødvendige endringer i styringen av BIBSYS og styrke beslutningsevnen uten å omdanne BIBSYS til et aksjeselskap. Universitets- og høyskoleloven slår fast at universitetene og høyskolene skal forbli forvaltningsorganer. Dersom bibliotekene, inkludert BIBSYS, i universitets- og høyskolesektoren skal forbli en del av disse institusjonenes kjerneaktivitet, bør de forbli forvaltningsorganer ellers vil de lett kunne bli plassert i den såkalte randsonen.

Forskerforbundet mener derfor at dagens tilknytningsform som et §18 organ i henhold til universitets- og høyskoleloven, eventuelt som et forvaltningsorgan som NOKUT, vil ivareta BIBSYS' nasjonale interesser best mulig og går mot å omdanne BIBSYS til et aksjeselskap. Utvalget anfører at muligheten for å ta opp lånefinansiering som aksjeselskap er viktig, men baksiden av denne medaljen er at et aksjeselskap kan gå konkurs.

Forskerforbundet vil til slutt påpeke at omdanning til aksjeselskap vil medføre betydelige endringer for de ansatte i BIBSYS. Disse vil ikke lenger være statstjenestemenn og vil heller ikke omfattes av det statlige regelverket.

Med vennlig hilsen
Norsk forskerforbund

Kari Kjennalden
Generalsekretær

Sigrid Lem
Ass.generalsekretær